Οικονομικά της εκπαίδευσης

Θεωρία και πράξη

Γιώργος Ψαχαρόπουλος

Λευκωσία
20 Απριλίου 2005

Economics of education

New field (1960)

University of Chicago

Generated Nobels

- **Schultz (1979)**
- **Becker (1992)**
- **Lucas (1995)**

Θεωρία ανθρωπίνου κεφαλαίου

Εκπαιδευτικές δαπάνες είναι και επένδυση

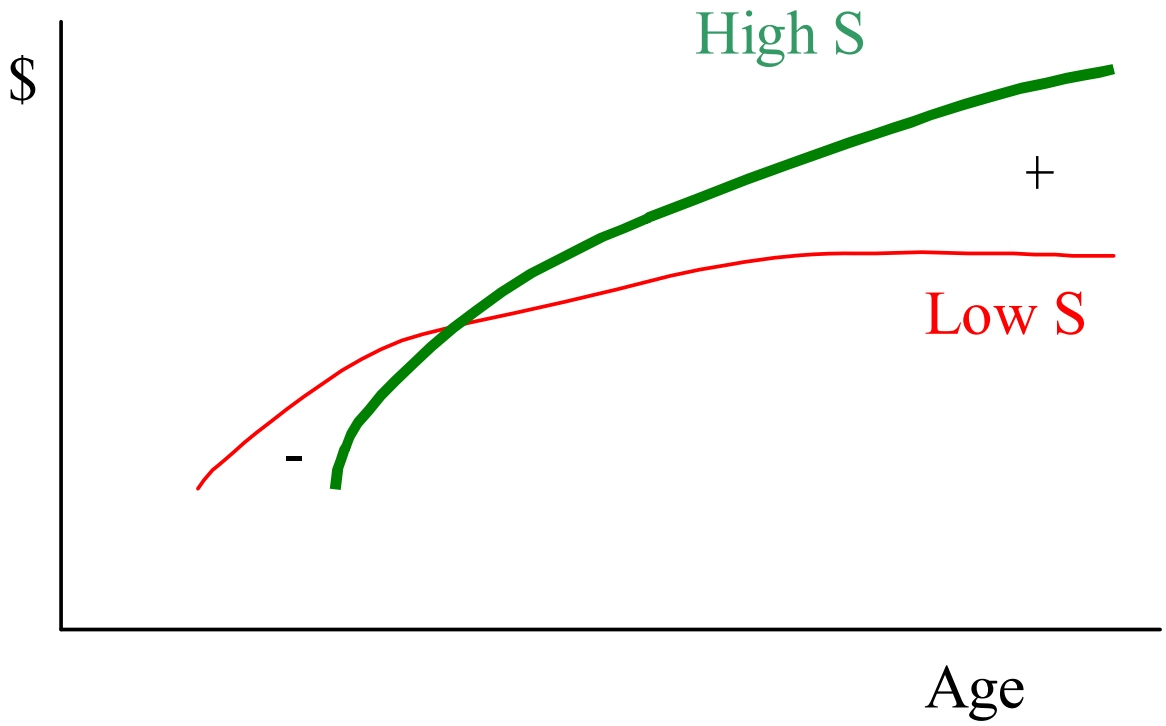

Core concepts

- Expenditure on education is **investment**
- Education investment builds **human capital**
- Human capital investment yields **returns**
- Education returns accrue to **individuals**
- Education returns accrue to the **country**

International findings

- Returns to education > returns to physical capital
- Private returns to education > social returns
- Returns diminish by educational level
- Returns to general education > returns to vocational
- Returns to women's education > returns to men
- Returns in developing countries > returns in industrial countries
- Education investment explains large portion of output growth

Latest World averages

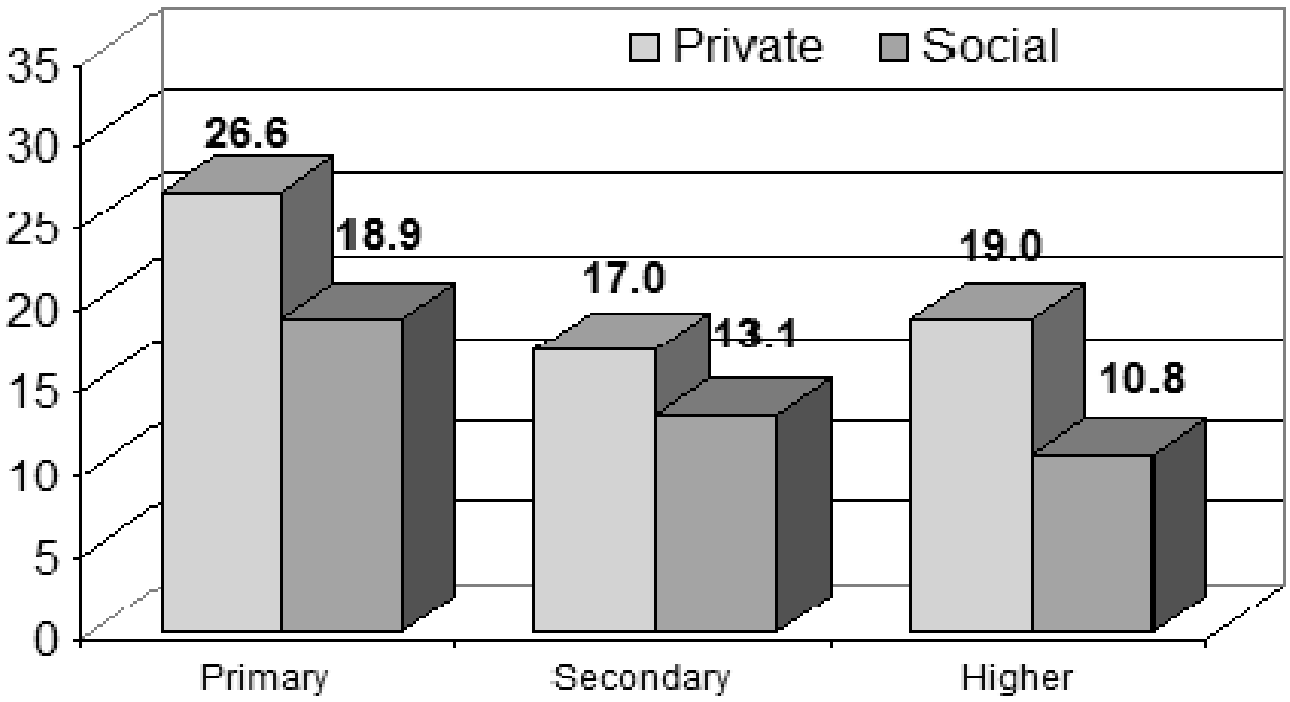

Figure 1. Returns to investment in education by level, latest year

Το «κατώφλι» της εκπαίδευσης

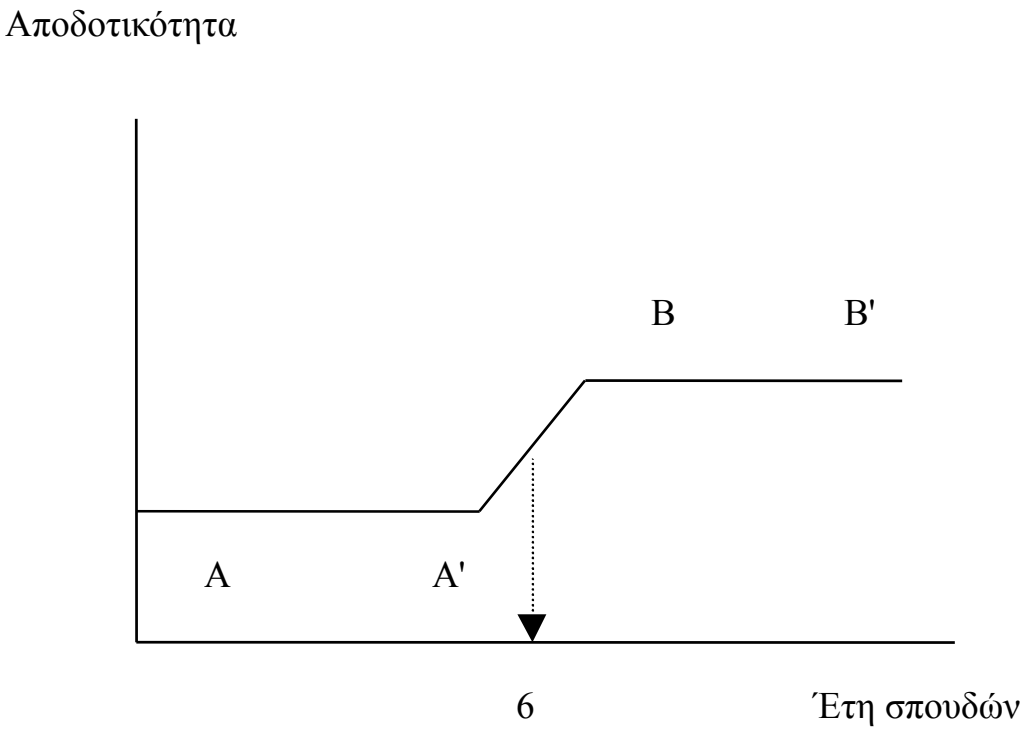

Γιατί σε μερικές χώρες η εκπαίδευση συμβάλλει περισσότερο στην ανάπτυξη από άλλες ;

Σημασία του θεσμικού πλαισίου:

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ!

ΠΟΙΟΤΗΤΑ!

Τρόποι μέτρησης της εκπαίδευσης

- Έτη σπουδών (S) Denison, Mincer
- Κόστος σπουδών (C) Schultz
- Ποιότητα;

Δείκτες εκπαιδευτικής ποιότητας

- **Παλαιάς γενιάς (input)**
  - **Δαπάνη ανά μαθητή**
  - **Μαθητές ανά τάξη**

- **Νέας γενιάς (output)**
  - **Μάθηση, επίδοση**
  - **Προστιθέμενη επίδοση ανά $**

Συνάρτηση εκπαιδευτικής παραγωγής

Επίδοση = f(κτίρια, διδάσκοντες, βιβλία, προφίλ μαθητών, Z)

$$\frac{\Delta\,(\text{επίδοση})}{\Delta\,(\text{βιβλία})} = \beta_{\text{βιβλίων}}$$

$$\text{Cost-effectiveness} = \frac{\beta_{\text{βιβλίων}}}{\text{Κόστος βιβλίων (\$)}}$$

Εκπαιδευτικός συγκεντρωτισμός και επίδοση στην ανάγνωση (PISA)

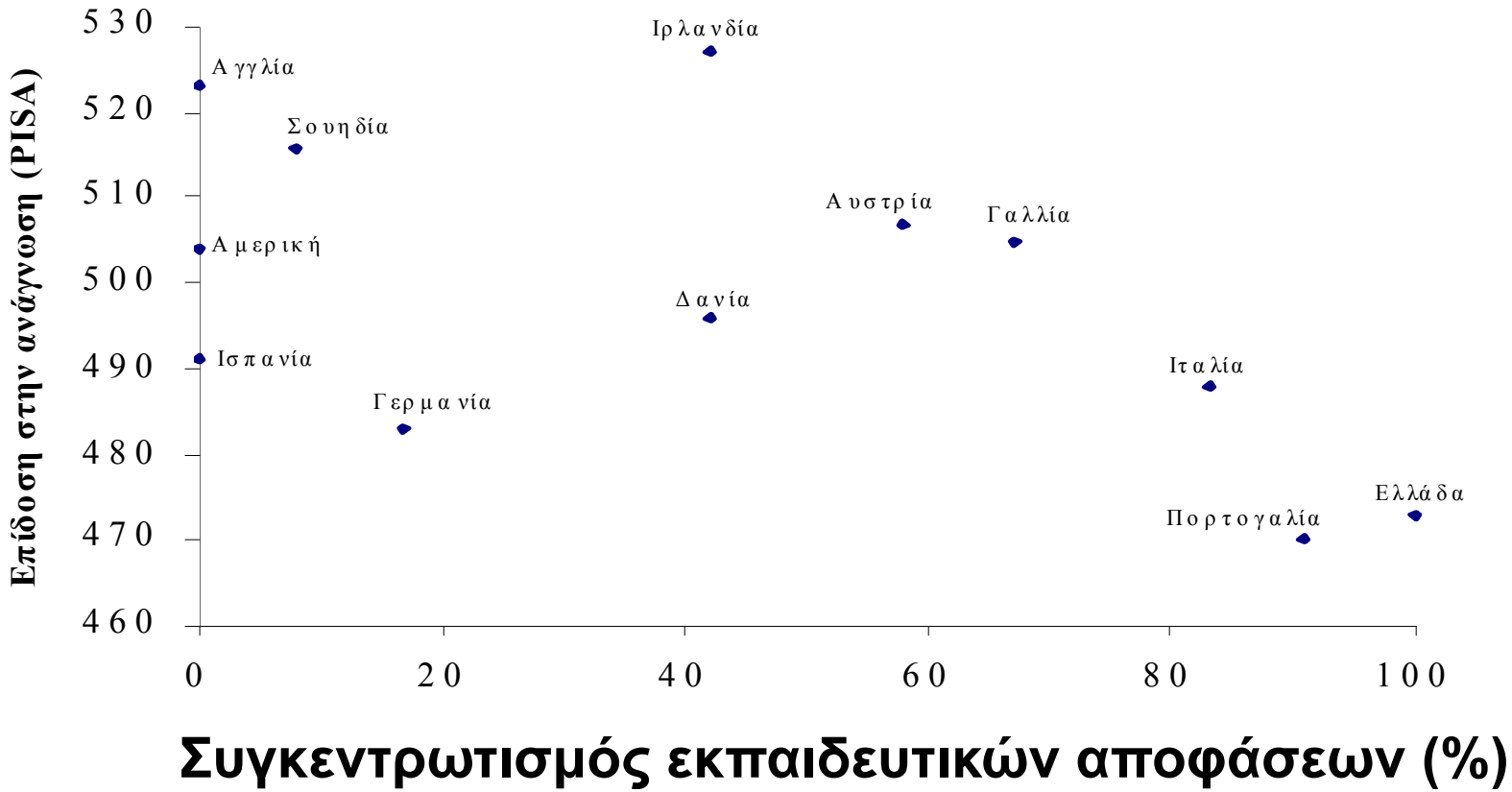

Εκπαιδευτικός συγκεντρωτισμός και επίδοση στα μαθηματικά (PISA)

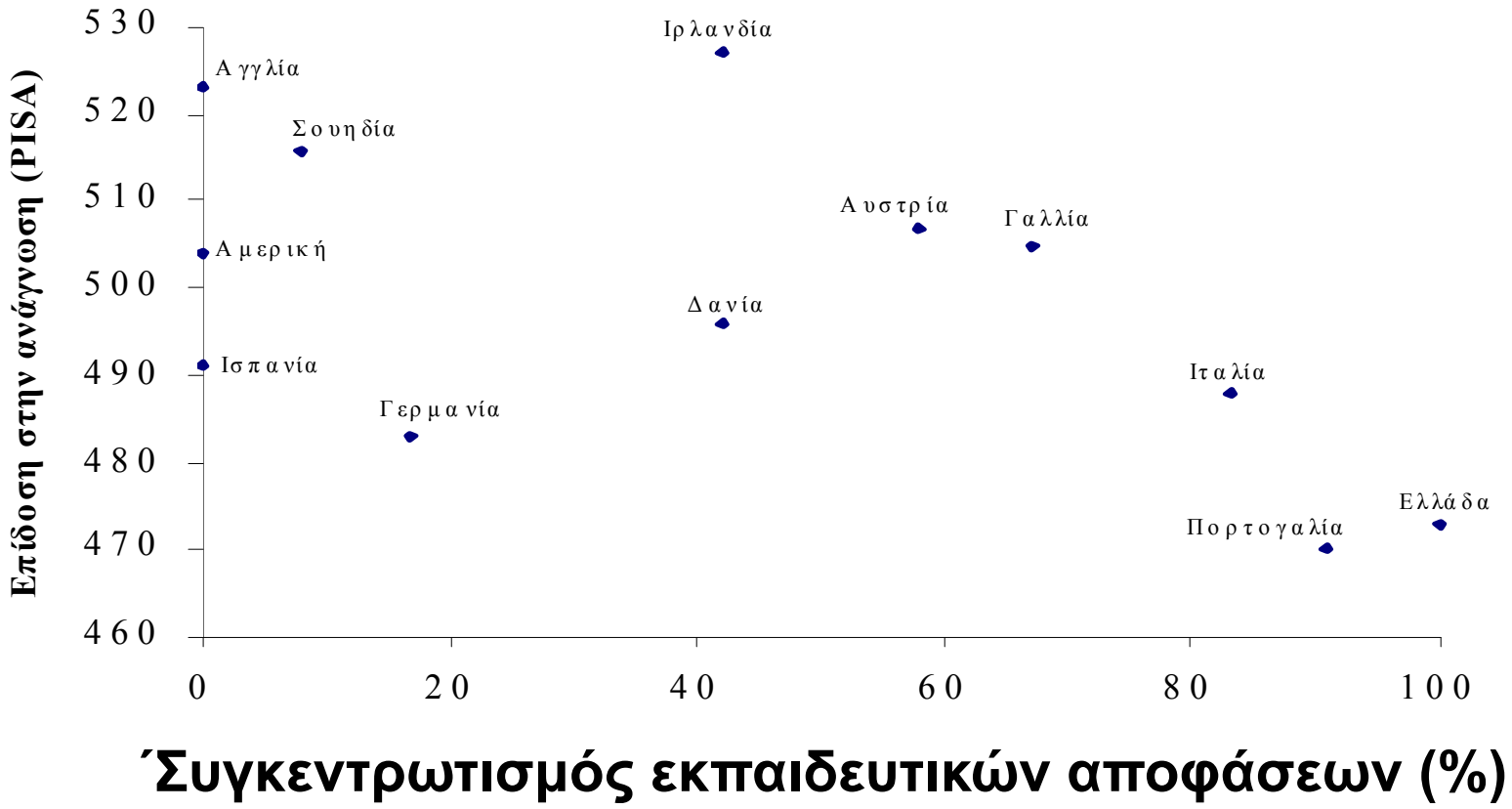

Επίδοση στα δημόσια και ιδιωτικά λύκεια

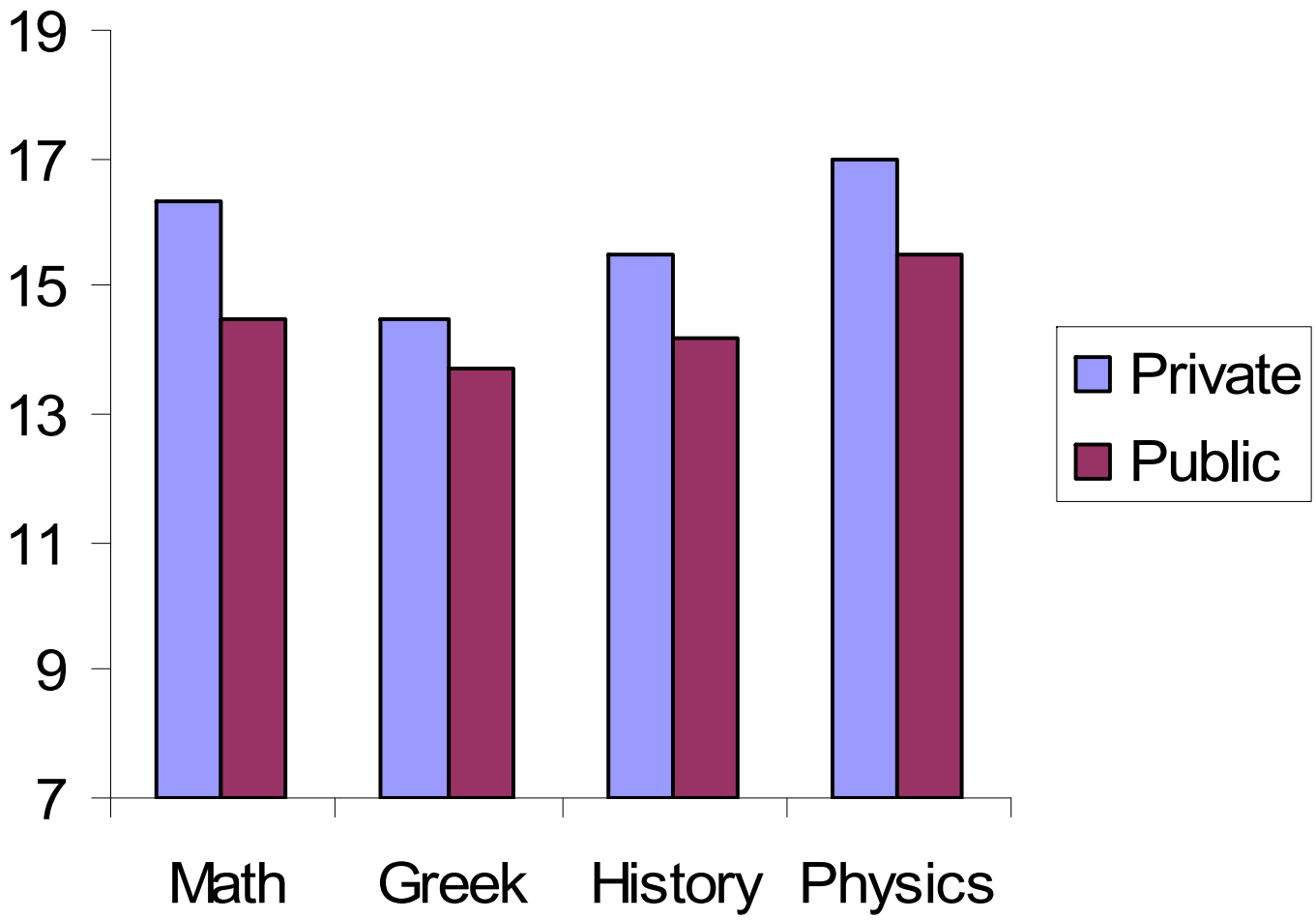

Ποιότητα πανεπιστήμιου

- Αριθμός Νόμπελ
- Αναφορές σε δημοσιεύσεις
- Απασχόληση αποφοίτων
- Αμοιβές πτυχιούχων

Κορυφαία Πανεπιστήμια στον κόσμο

No. 1	Harvard
No. 2	Stanford
No. 3	Cambridge
…….	
No. 5	MIT
…….	
No. 8	Oxford
……	
……	
……	
……	
No. 301-402	Πανεπ. Αθηνών, Θεσσαλονίκης

Private share of tertiary education financing

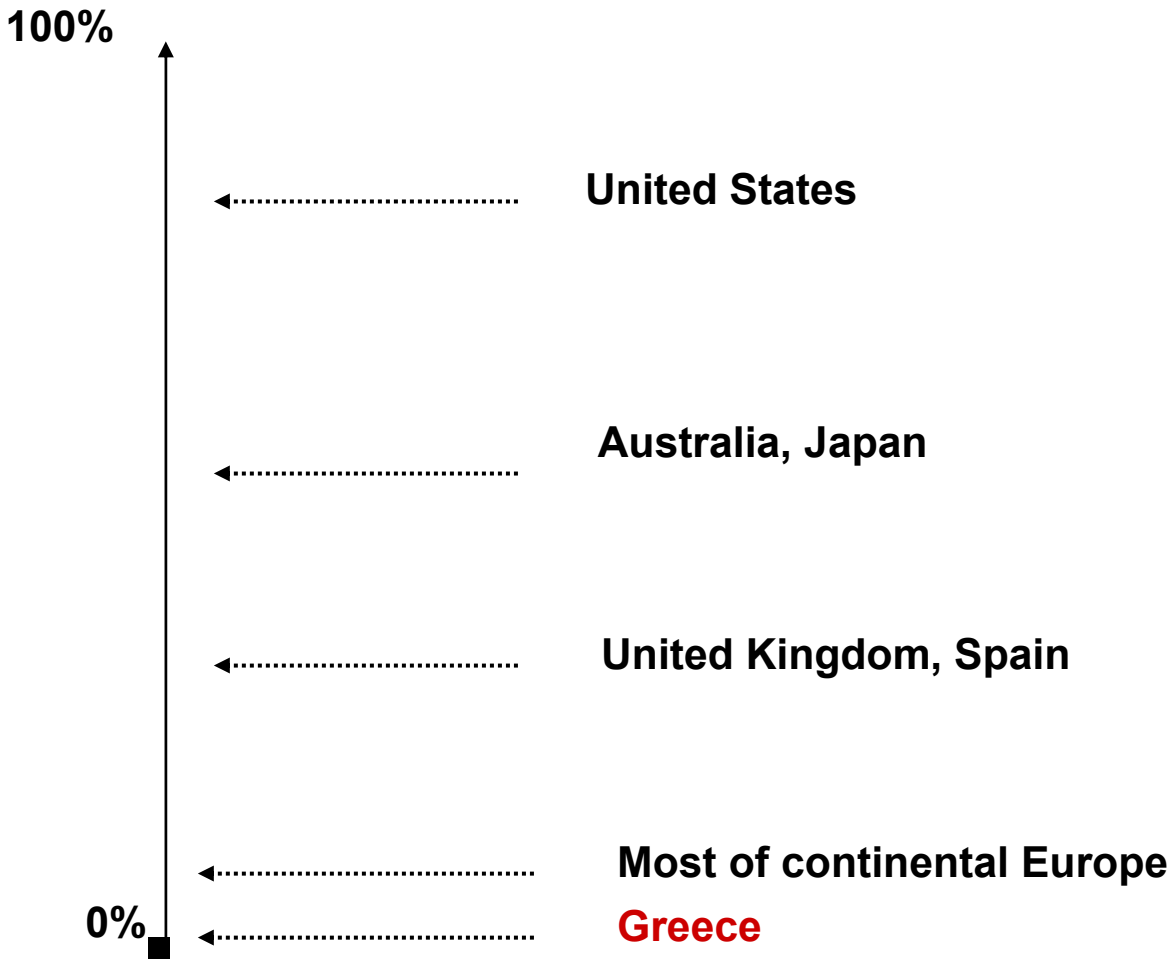

Δημοσιεύσεις ανά Καθηγητή

Οικονομικά Τμήματα

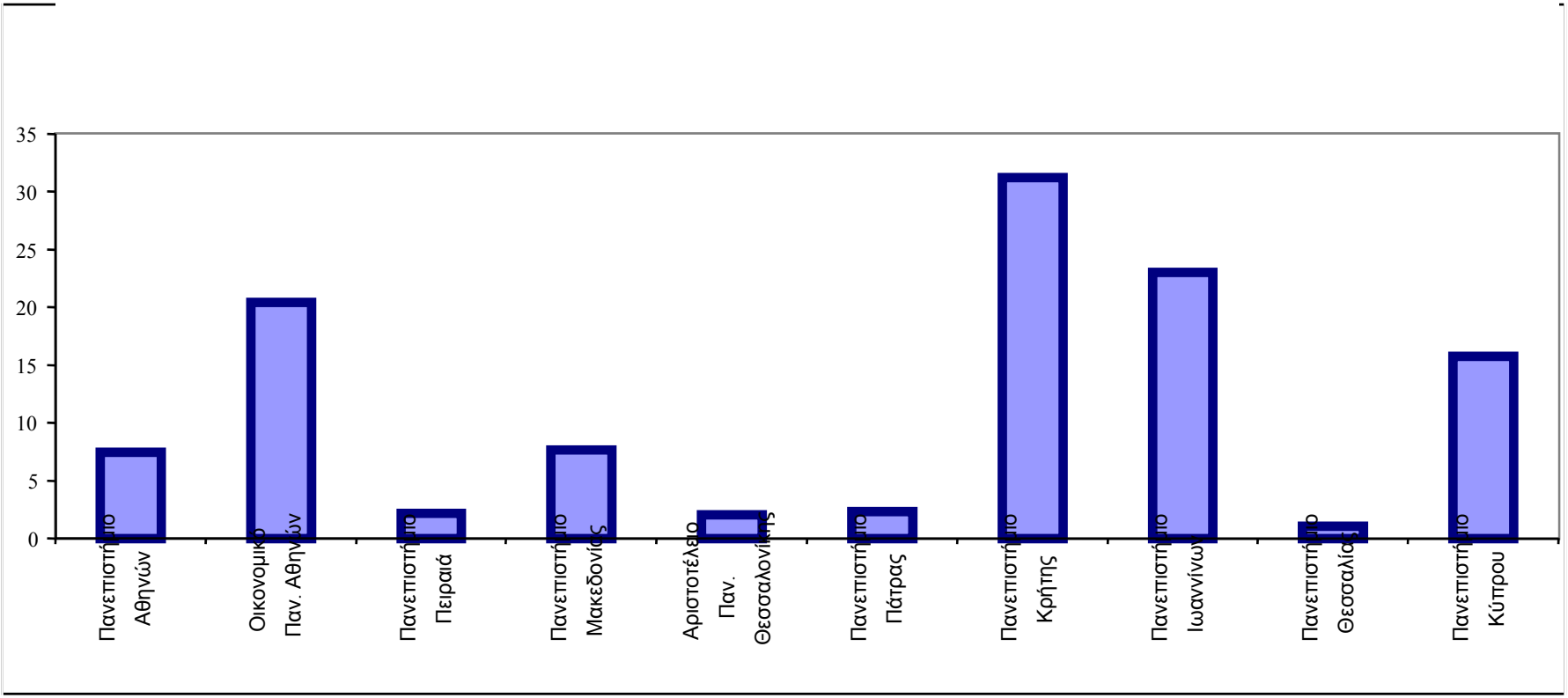

Άρθρο 16 του Συντάγματος

- ***«Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες ·η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».***

· ***«Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια».***

· ***«Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου…υπό την εποπτεία του Κράτους».***

· ***«Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί…[και]…δεν μπορούν να παυθούν…».***

· ***«Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται».***

Τα προβλήματα άρθρου 16

Μονοπώλιο **Υψηλό κόστος, χαμηλή ποιότητα**

Σε βάρος του χρήστη, φοιτητή, απόφοιτου, φορολογούμενου

Μονιμότητα, καταστροφή κινήτρων

Δωρεάν, κατ' ευφημισμό

Ενίσχυση ανισοτήτων

Quantity vs. quality

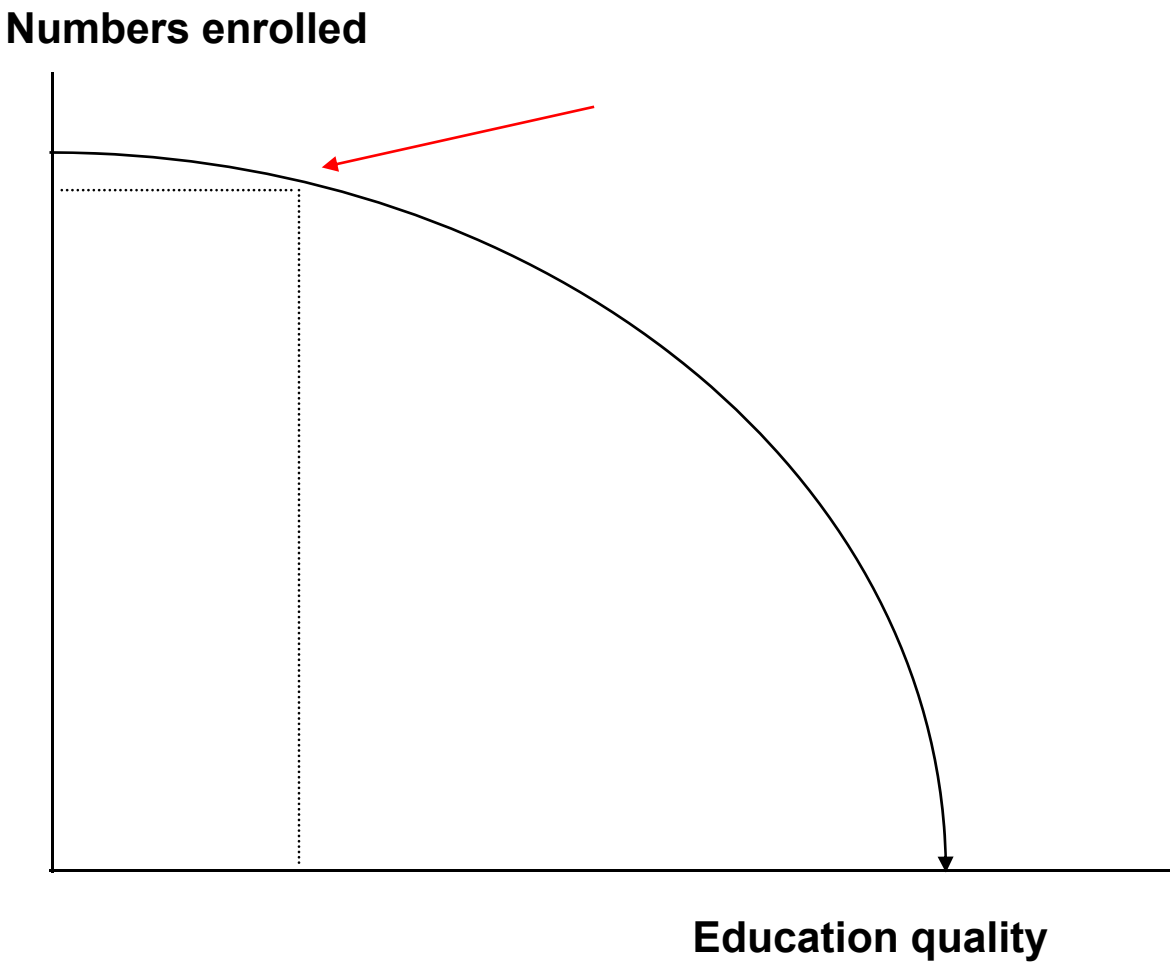

Αποτέλεσμα

- **Παγκόσμιο ρεκόρ φοιτητών εξωτερικού (60.000)**
- **Ιδιωτικό κόστος για κάθε φοιτητή 13,000 €**
- **Ετήσια εκροή συναλλάγματος 1 δις €**

Φοιτητές ανά εκατ. πληθυσμού

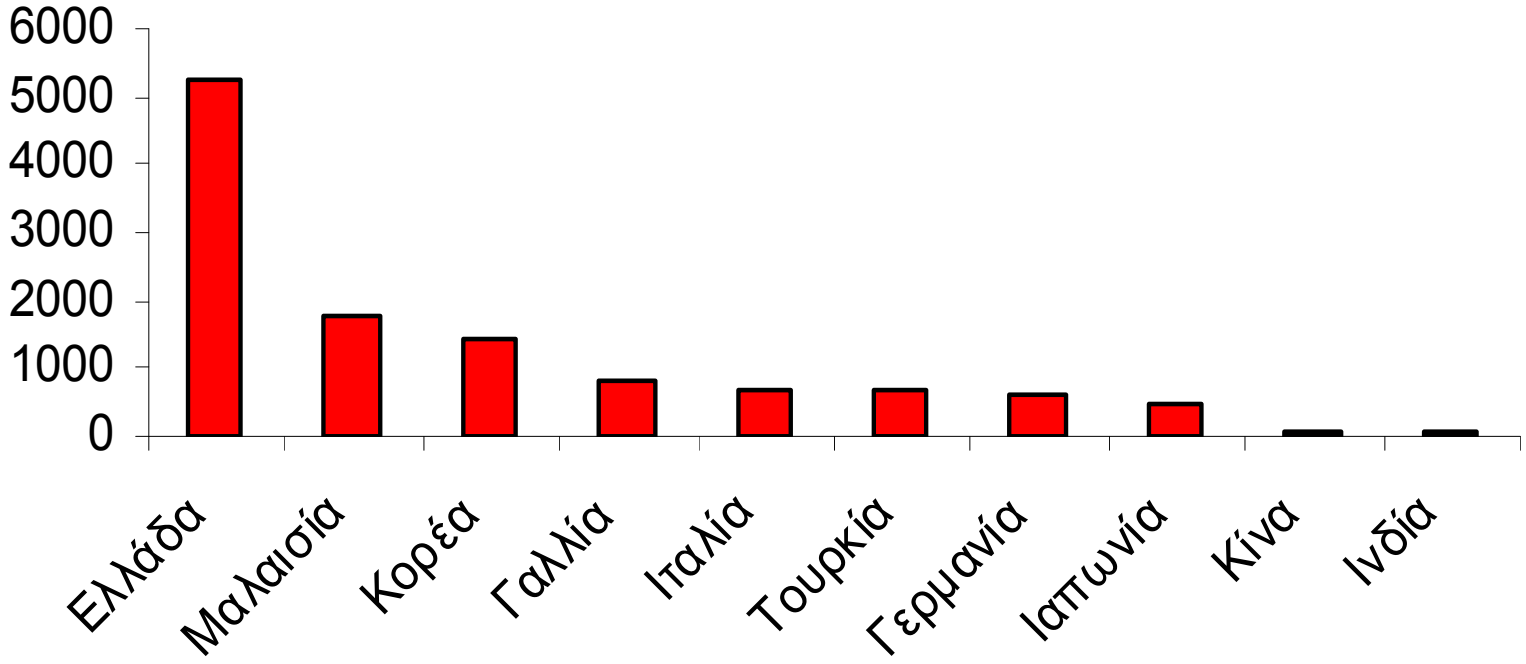

Κατολίσθηση προβλημάτων στη δευτεροβάθμια

- **Αδυναμία κρατικής χρηματοδότησης όλης της ζήτησης**
- **Προκρούστιες εξετάσεις, βάσεις**
- **Φροντιστήρια**
- **Παπαγαλία και έλλειψη κρίσης**

Ισότητα ;

- Ιδιωτική δαπάνη > δημόσια δαπάνη

- Regressivity δημόσιας δαπάνης

Γιατί;

Cherchez l'Etat!

Κυρίαρχος ρόλος του κράτους

→ στη χρηματοδότηση

και

→ στην παροχή

The difference between public and private systems

Public University System

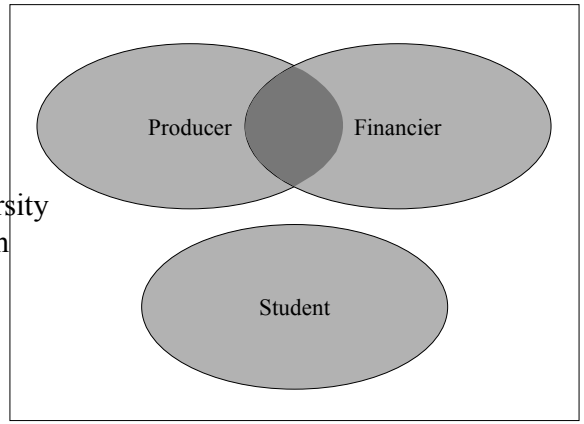

Private University System

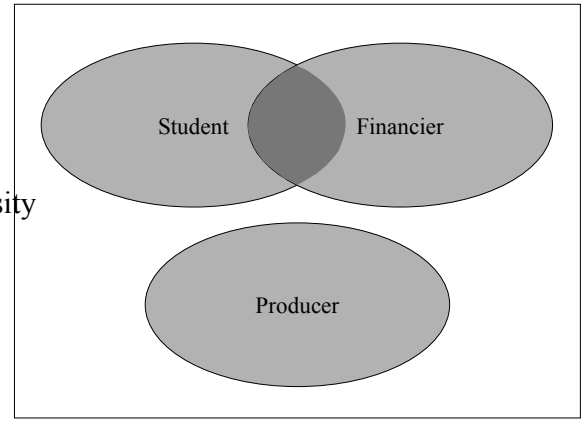

Εναλλακτική ροή χρηματοδότησης

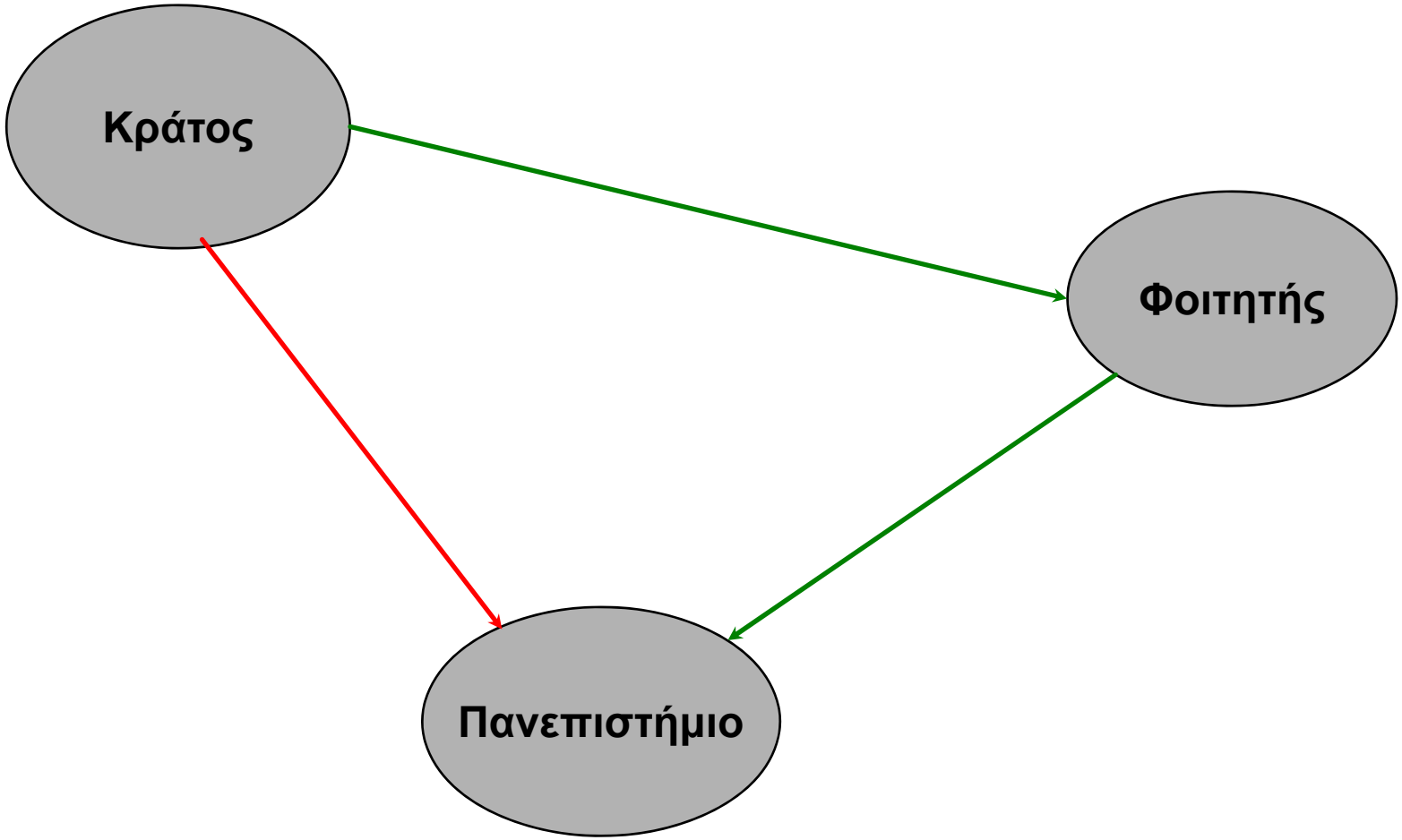

Ο ρόλος του κράτους

- Μακρο-οικονομική σταθερότητα

- Μεγιστοποίηση γενικών ικανοτήτων έναντι εξειδικευμένων

- Τεχνική εξειδίκευση έξω από τον κύριο σχολικό κορμό
  - ✓ στην εργασία
  - ✓ σε εξειδικευμένες τεχνικές σχολές

- Διαχωρισμός χρηματοδότησης από παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών

- Αναδιανομή κρατικών πόρων προς τους φτωχότερους

Επιπτώσεις για τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής

- Πρώτα αλλαγή θεσμών

- Μετά τα χρήματα

Δεν είναι μόνο θέμα πόρων!

- Πως χρησιμοποιούνται οι πόροι;

- Μεγάλοι πόροι ίσως σπατάλη

- Αποτελεσματικότητα παρόντων πόρων;

- Κριτήρια αποτελεσματικότητας;

Ισότητα ευκαιριών

Διαφορετικές επιπτώσεις πολιτικής:

- **Αντιστάθμισμα για χαμηλή κοινωνικο-οικονομική προέλευση**
- **Επιλογή εισακτέων με κλήρωση (Ολλανδία)**
- **Φοιτητικά δάνεια (Αγγλία, Νέα Ζηλανδία)**

Historical Landmarks

1940's – 1950's	➢ Planning (Soviet, French)
1960's – 1970's	➢ Manpower forecasting ➢ Human capital theory
1973	➢ Post mortem of forecasts
1980's	➢ World Bank, ILO
1990's - present	➢ Educational policy

What most Education Ministries do

- Free provision of education, while lowering its quality
- Heavier subsidization of higher education, benefiting the rich
- Limited offering of student loans, the most efficient and equitable way of financing higher education
- Prohibition of private schools and/or regulation of their fees
- Prohibition of vouchers
- Regulation of university places
- Central control of the school curriculum and books
- Underpayment of teachers and professors
- Concern for quantity rather than quality
- Doubtful training programs for the unemployed
- Education budgeting by inertia
- Fear of competition (GATS)

International Organizations

- Unesco
- UNICEF
- UNDP
- World Bank
- ILO
- OECD
- European Union

Quo vadis Ευρώπη?

- Απουσία ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής (Συνθήκη της Ρώμης)
- ΕΕ βραδεία στις αποφάσεις – πράξεις
- Λισσαβόνα, Μπολόνια: Εξωπραγματικοί στόχοι
- Δια βίου εκπαίδευση: Φαντασία